

Paulus' medarbejdere

Mød de mennesker, der delte arbejdet, og følg deres indbyrdes forhold gennem bibelhenvisningerne.

Barnabas: opmuntring, der havde en reel pris

Barnabas tog imod Paulus, da andre frygtede ham, inddrog ham i tjenesten i Antiokia og rejste sammen med ham. Apostlenes Gerninger skildrer hans gavmildhed og opmuntring side om side med alvorlige uenigheder, så læserne kan ære hans tjeneste uden at fremstille ham som fejlfri.

Plads til en tidligere fjende

Apostlenes Gerninger præsenterer først Barnabas som Josef, en levit fra Cypern, der giver pengene fra salget af en mark til fællesskabet. Senere taler han Saulus' sag over for apostlene, da de troende frygter den tidligere forfølger. Denne modtagelse hænger sammen med vidnesbyrd om Saulus' forandrede liv. Barnabas er et eksempel på gavmildhed og på at tale en andens sag med dømmekraft, ikke på ukritisk tillid til enhver påstand om åndelig forvandling.

Apostlenes Gerninger 4,36–37 · Apostlenes Gerninger 9,26–30

Antiokia styrkes, og rejserne begynder

Da Barnabas bliver sendt til Antiokia, genkender han Guds nåde og opmuntrer de troende til at holde ud. Han opsøger Saulus i Tarsus og tager ham med ind i en længere periode med undervisning. Derefter sender menigheden i Antiokia dem af sted sammen. Deres rejse rummer både en god modtagelse og forfølgelse; i Lystra afviser de at blive tilbudt. Missionen kalder mennesker til den levende Gud i stedet for at ophøje sine budbringere.

Apostlenes Gerninger 11,19–26 · Apostlenes Gerninger 13,1–3 · Apostlenes Gerninger 14,8–18

Uenighed uden at udslette trofastheden

Galaterbrevet fortæller, at Barnabas blev draget med, da man i Antiokia trak sig tilbage fra bordfællesskabet med de hedningekristne. Apostlenes Gerninger beretter senere om hans skarpe uenighed med Paulus om at tage Johannes Markus med, hvorefter de rejser hver for sig. Ingen af episoderne bør blive til en opdigtet beretning om varigt fjendskab. Deres historie indbyder til ærlig korrektion og tålmodig udvikling af medarbejdere, samtidig med at evangeliet forbliver større end nogen leders omdømme.

Galaterbrevet 2,11–14 · Apostlenes Gerninger 15,36–41

Bibelhenvisninger

Apostlenes Gerninger 4,36–37 · Apostlenes Gerninger 9,26–30 · Apostlenes Gerninger 11,19–26 · Apostlenes Gerninger 13,1–3 · Apostlenes Gerninger 14,8–18 · Galaterbrevet 2,11–14 · Apostlenes Gerninger 15,36–41

Kilder

- The Acts of the Apostles

Acts 7–28; passage references are supplied in each section.

- The Pauline letters

Romans through Philemon; passage references are supplied in each section.

Silas: opmuntring under pres

Silas var en leder og profet fra Jerusalem, der fulgte med apostlemødets budskab til Antiokia og senere rejste sammen med Paulus. Han identificeres almindeligvis med den Silvanus, der nævnes i indledningerne til paulinske breve, selv om Apostlenes Gerninger ikke udtrykkeligt forklarer de to navneformer.

En betroet stemme fra Jerusalem

Apostlenes Gerninger regner Silas blandt de mænd, der blev udvalgt til at ledsage brevet fra Jerusalem til Antiokia. Som profeter opmuntrer han og Judas Barsabbas de troende længe. Deres personlige nærvær er med til at formidle en fælles beslutning om hedningernes optagelse. Budskabet reduceres ikke til et isoleret dokument: troværdige mennesker forklarer, styrker og hjælper menighederne med at tage imod dets praktiske konsekvenser.

Apostlenes Gerninger 15,22–35

Fællesskab i lidelse

Paulus vælger Silas, efter at han og Barnabas er gået hver til sit. I Filippi bliver de begge slået og sat i fængsel; Apostlenes Gerninger beskriver deres bøn og lovsang, jordskælv, fangevogterens krise og husstandens reaktion. Beretningen nævner også deres romerske borgerret og deres krav om offentlig oprejsning. Tro på Kristus kræver hverken, at man lader, som om myndighedernes mishandling er acceptabel, eller at man ser lidelse som tegn på personlig fiasko.

Apostlenes Gerninger 15,40–41 · Apostlenes Gerninger 16,19–40

Netværket bag brevene

Første Thessalonikerbrev og Andet Thessalonikerbrev nævner Silvanus sammen med Paulus og Timotheus, mens Andet Korintherbrev mindes deres fælles forkyndelse. Det taler for at læse missionen som et fælles arbejde snarere end en ensom helts foretagende. Identifikationen med Silas er almindelig, men en ansvarlig præsentation skelner mellem den slutning, der bygger på navnene, og de steder, hvor han udtrykkeligt nævnes. Opmuntring, rejser og tålmodigt nærvær er betydelige tjenester i sig selv.

Første Thessalonikerbrev 1,1 · Andet Thessalonikerbrev 1,1 · Andet Korintherbrev 1,19

Bibelhenvvisninger

Apostlenes Gerninger 15,22–35 · Apostlenes Gerninger 15,40–41 · Apostlenes Gerninger 16,19–40 · Første Thessalonikerbrev 1,1 · Andet Thessalonikerbrev 1,1 · Andet Korintherbrev 1,19

Kilder

- The Acts of the Apostles

Acts 7–28; passage references are supplied in each section.

- The Pauline letters

Romans through Philemon; passage references are supplied in each section.

Timotheus: betroet omsorg på afstand

Timotheus var en betroet medarbejder, hvis rejser var med til at holde liv i menigheder, som Paulus ikke selv kunne besøge. Paulus' breve fremhæver hans prøvede tjeneste og hans omsorg for andre og viser, at det at bringe nyheder og styrke de troende var et centralt arbejde i missionen.

Med i en større mission

Apostlenes Gerninger placerer begyndelsen på Timotheus' deltagelse i Lystra, hvor de troende giver ham en god anbefaling over for Paulus. Hans mor var jøde, og hans far var græker. Paulus' beslutning om at omskære ham fortælles i denne lokale missionssammenhæng. Læs den sammen med afvisningen af at kræve omskærelse af grækeren Titus: situationerne er forskellige, og ingen af dem gør omskærelse til grundlaget for frelsen i Kristus.

Apostlenes Gerninger 16,1–5 · Galaterbrevet 2,1–5

En pålidelig udsending

Paulus sender Timotheus for at styrke thessalonikerne og får opmuntrende nyt, da han vender tilbage. I Filipperbrevet roser han Timotheus' oprigtige omsorg og prøvede tjeneste. Disse henvisninger vidner om ansvar, relationer og tillid, men en fuldstændig rejserute giver de ikke. Flere breve nævner også Timotheus i indledningshilsenen og minder læserne om, at Paulus' breve er blevet til i et fællesskab af medarbejdere.

Første Thessalonikerbrev 3,1–10 · Filipperbrevet 2,19–24 · Andet Korintherbrev 1,1

At lære trofast lederskab

Brevene til Timotheus forbinder undervisning, karakter og omsorg for menigheden. I traditionel kristen læsning modtages de som Paulus' råd; mange moderne forskere bestrider, at Paulus selv har skrevet dem. Det biografiske materiale i de ubestridte breve er fortsat betydningsfuldt, uanset hvilken opfattelse man har. Timotheus' eksempel retter opmærksomheden mod en omsorg efter Kristi forbillede og mod afprøvet trofasthed snarere end mod en leders synlighed eller et opdigtet billede af hans personlighed.

Første Timotheusbrev 4,12–16 · Andet Timotheusbrev 1,5–7 · Filipperbrevet 2,20–22

Bibelhenvisninger

Apostlenes Gerninger 16,1–5 · Galaterbrevet 2,1–5 · Første Thessalonikerbrev 3,1–10 · Filipperbrevet 2,19–24 · Andet Korintherbrev 1,1 · Første Timotheusbrev 4,12–16 · Andet Timotheusbrev 1,5–7 · Filipperbrevet 2,20–22

Kilder

- The Acts of the Apostles

Acts 7–28; passage references are supplied in each section.

- The Pauline letters

Romans through Philemon; passage references are supplied in each section.

- An Introduction to the New Testament

Raymond E. Brown, *An Introduction to the New Testament* (Doubleday, 1997), chapters 30–31, “Who Wrote Titus and I Timothy?” and “II Timothy and Possibilities about the Pastorals”.

Priskilla og Akvila: arbejde, undervisning og gæstfrihed

Priskilla og Akvila arbejdede sammen med Paulus, var med til at undervise Apollos, lagde hus til en menighed og satte livet på spil for Paulus. Apostlenes Gerninger og brevene viser deres fælles tjeneste i flere byer uden at forklare hver eneste flytning eller anledningen til den fare.

Fælles arbejde i Korinth

Apostlenes Gerninger præsenterer Akvila, en jøde fra Pontus, og hans hustru Priskilla i Korinth, efter at de havde forladt Italien som følge af Klaudius' påbud om jøderne i Rom. Paulus bliver boende hos dem og arbejder sammen med dem, fordi de har samme håndværk. Deres værksted hører med til missionens historie: materielt arbejde, samtale, rejser og gæstfrihed er dele af den kristne tjeneste, der hænger sammen i stedet for at konkurrere med hinanden.

Apostlenes Gerninger 18,1–3

At hjælpe en begavet lærer til at vokse

I Efesos hører parret Apollos og giver ham en mere præcis forståelse af Guds vej. Apostlenes Gerninger beskriver ham som veltalende og kyndig, men stadig med behov for vejledning. Episoden fremhæver tålmodig korrektion uden at reducere Apollos til hans begrænsninger. Den viser også udtrykkeligt, at både Priskilla og Akvila tager del. Afsnittet beskriver ikke nogen ordination og afgør heller ikke alle senere diskussioner om kirkelige embeder.

Apostlenes Gerninger 18,18–28

Åbne hjem og liv sat på spil

Paulus kalder dem sine medarbejdere i Kristus og takker dem for at have sat livet på spil, men han oplyser ikke, hvad der skete. Romerbrevet og Første Korintherbrev nævner hver i sin sammenhæng en menighed, der samledes i deres hjem. Deres eksempel indbyder husstande til at blive steder, hvor mennesker bliver taget imod og formet i troen. Det kræver ikke, at usikre rekonstruktioner af deres rejser gøres til en detaljeret biografi.

Romerbrevet 16,3–5 · Første Korintherbrev 16,19

Bibelhenvisninger

Apostlenes Gerninger 18,1–3 · Apostlenes Gerninger 18,18–28 · Romerbrevet 16,3–5 · Første Korintherbrev 16,19

Kilder

- The Acts of the Apostles

Acts 7–28; passage references are supplied in each section.

- The Pauline letters

Romans through Philemon; passage references are supplied in each section.

Lydia: lydhørhed, gæstfrihed og et nyt fællesskab

Apostlenes Gerninger beskriver Lydia som en kvinde fra Thyatira, der handlede med purpurvarer. Hun hører Paulus i Filippi, tager imod budskabet og åbner sit hjem for missionærerne. Hendes gæstfrihed bliver en del af livet i det kristne fællesskab, der er ved at tage form.

En tilhører ved floden

Paulus' rejsefølge møder kvinder, der er samlet til bøn uden for Filippis byport. Lydia er blandt dem, en gudfrygtig kvinde, hvis hjerte Herren åbner for Paulus' budskab. Apostlenes Gerninger oplyser hendes erhverv og hjemby, men ikke hendes civilstand, hendes præcise formue eller hele hendes religiøse forhistorie. Det, kilden tier om, bør forblive synligt i genfortællinger og illustrationer.

Apostlenes Gerninger 16,11–14

Et hjem, der åbnes

Efter at hun og hendes husstand er blevet døbt, opfordrer Lydia de rejsende til at bo hos hende. Afsnittet skildrer tro, der tager praktisk form i gæstfrihed. Kristne er uenige om, hvordan dåben af hele husstande forholder sig til senere dåbspraksis; teksten opregner ikke husstandens medlemmer eller deres alder. Den bør derfor ikke bruges til at afgøre det bredere spørgsmål ved hjælp af opdigtede detaljer.

Apostlenes Gerninger 16,15

Et varigt sted for opmuntring

Da Paulus og Silas kommer ud af fængslet, besøger de Lydia og opmuntrer de troende, før de rejser videre. Hendes hjem er altså knyttet til fællesskabets samlinger, men Apostlenes Gerninger tildeler hende ikke noget bestemt senere embede og fortæller ikke om hendes videre liv. Læserne kan ære hendes afgørende bidrag uden at pynte på det. Hendes historie forbinder Guds initiativ, opmærksom lytten og den gavmilde brug af et hjem for dem, der tilhører Kristus.

Apostlenes Gerninger 16,40 · Filipperbrevet 1,3–7

Bibelhenvvisninger

Kilder

- The Acts of the Apostles

Acts 7–28; passage references are supplied in each section.

- The Pauline letters

Romans through Philemon; passage references are supplied in each section.

Titus: hedningernes optagelse og en vanskelig forsoning

Titus optræder i Paulus' breve som en græsk medarbejder, en betroet mellemmand i forholdet til Korinth og en partner i organiseringen af menighedernes gaver. At han ikke var omskåret, har betydning i Galaterbrevet, fordi hedninger hører Kristus til uden først at blive jøder.

Et menneske midt i et stridsspørgsmål

Paulus tager Titus med til Jerusalem og fortæller, at ingen tvang Titus til omskærelse. I Galaterbrevet understøtter denne personlige detalje de hedningekristnes frihed og evangeliets sandhed. Det besøg i Jerusalem, som brevet omtaler, er blevet sat i forbindelse med forskellige besøg i Apostlenes Gerninger; Titus' rolle bør ikke bruges til at få én kronologisk rekonstruktion til at se sikker ud.

Galaterbrevet 2,1–10

Budbringer med vanskelige nyheder

Andet Korintherbrev fortæller om Paulus' uro, mens han venter på Titus, og om hans lettelse, da Titus kommer med nyt om, hvordan korintherne har reageret. Titus er også involveret i indsamlingen til de troende i Jerusalem. Han er mere end en postbærer: Paulus roser hans omsorg og hans partnerskab. Disse afsnit viser det følelsesmæssige arbejde og den ansvarlige forvaltning, der følger med forsoning i en menighed.

Andet Korintherbrev 2,12–13 · Andet Korintherbrev 7,5–16 · Andet Korintherbrev 8,16–24

Omsorg, undervisning og integritet

Brevet til Titus beskriver arbejdet på Kreta, indsættelsen af ældste, sund lære og praktisk godhed. At Paulus selv har skrevet pastoralbrevene, er omstridt i forskningen og forsvares i traditionel evangelikal fortolkning. Den diskussion bør angives tydeligt. I hele materialet står kristent lederskab til ansvar over for den frelsende nåde i Kristus og dens frugt i troværdig adfærd, ikke blot overbevisende tale.

Titusbrevet 1,5–9 · Titusbrevet 2,11–14

Bibelhenvisninger

Galaterbrevet 2,1–10 · Andet Korintherbrev 2,12–13 · Andet Korintherbrev 7,5–16 · Andet Korintherbrev 8,16–24 · Titusbrevet 1,5–9 · Titusbrevet 2,11–14

Kilder

- The Pauline letters

Romans through Philemon; passage references are supplied in each section.

- Pauline Letters chronology

Pauline Letters chronology: Acts, the letters, dated external anchors, and explicitly qualified reconstructions.

- An Introduction to the New Testament

Raymond E. Brown, An Introduction to the New Testament (Doubleday, 1997), chapter 30, "Who Wrote Titus and I Timothy?".

Føbe: tjeneste, gavmildhed og tillid

Paulus anbefaler Føbe fra Kenkreæ til de kristne i Rom som en betroet tjener eller menighedstjener og som en velgører. At det var hende, der bragte Romerbrevet frem, er en udbredt slutning ud fra denne anbefaling, ikke noget, brevet selv udtrykkeligt siger.

En navngiven deltager i missionen

Romerbrevet 16,1–2 knytter Føbe til menigheden i Kenkreæ og beder de kristne i Rom om at tage imod hende og hjælpe hende. Paulus anerkender også den hjælp, hun har ydet både ham selv og mange andre. Disse oplysninger placerer en kvindes praktiske tjeneste i det netværk, der bar missionen. Hendes alder, familiehistorie og præcise midler oplyses derimod ikke, og der gives heller ikke en fuldstændig beskrivelse af hendes ansvarsområder.

Romerbrevet 16,1–2

Hvad hendes titler fastslår

Det græske ord diakonos kan oversættes med tjener, menighedstjener eller diakon. Kristne er uenige om, hvorvidt skriftstedet her betegner et fast defineret embede i menigheden på dette tidspunkt. Når hun beskrives som velgører, peger det på en betydelig hjælp, uden at det præciseres, hvilke former hjælpen tog. Fasthold begge forhold: Paulus ærer offentligt hendes tjeneste, og moderne embedskategorier kan ikke uden videre læses tilbage i en kort anbefaling.

Romerbrevet 16,1–2

At tage imod både personen og brevet

Anbefalingen i begyndelsen af Romerbrevet 16 gør Føbe til en plausibel brevbærer; den bevarer hverken en rejserute for overbringelsen eller et referat af, hvordan hun forklarede Romerbrevet. Det, Paulus faktisk beder om, er, at hun bliver taget godt imod og får hjælp. Et fællesskab, der er formet af Kristus, tager imod ukendte troende med praktisk omsorg, anerkender kvinders tjeneste og støtter dem, hvis arbejde muliggør kommunikation og fællesskab.

Romerbrevet 16,1–2 · Romerbrevet 15,7

Bibelhenvisninger

Kilder

- The Pauline letters

Romans through Philemon; passage references are supplied in each section.

Onesimos: modtaget som en bror

Onesimos står i centrum for Paulus' appel til Filemon og nævnes også i Kolossenserbrevet. Paulus beder om, at han bliver taget imod som en elsket bror. Brevene fastslår ikke, at han var flygtet, og fortæller ikke, hvordan det hele endte.

Begynd med appellen

Paulus beskriver Onesimos i dybt personlige vendinger, forklarer, at han er blevet nyttig, og siger, at han sender ham tilbage. Han tilbyder at påtage sig ansvaret for enhver uret eller gæld. Disse udsagn fortæller ikke om den forudgående adskillelse, fastslår ikke noget tyveri og oplyser ikke, hvordan Onesimos kom til Paulus. Den velkendte fortælling om den bortløbne slave er en rekonstruktion, ikke en episode, som Filemonbrevet direkte beretter om.

Filemonbrevet 1,10–19

Broderskab i en ulige verden

Appellen beder Filemon om at tage imod Onesimos, som han ville tage imod Paulus, og at anerkende ham ud over kategorien slave, nemlig som en elsket bror. Det udfordrer forholdet gennem slægtskabet i Kristus. Brevet forkynder ikke direkte slaveriets afskaffelse og beretter ikke om en juridisk frigivelse. En ansvarlig læsning anerkender slaveriets vold og nægter at gøre brevets ufuldstændige sociale løsning til en godkendelse af udbytning.

Filemonbrevet 1,15–21

Et sammenhængende, men ufuldstændigt materiale

Kolossenserbrevet nævner Onesimos ved siden af Tykikos og beskriver ham som en, der hører til modtagernes eget fællesskab. Navne, der går igen, forbinder disse breve uden at bevise, at de blev sendt samtidig, at de to havde samme rolle som brevbærere, eller hvilken rute og fængselsby der var tale om. Den praktiske udfordring er klar, selv hvor rekonstruktionen forbliver åben: at tage imod et andet menneske må indebære en anerkendelse af dets værdighed, der koster noget, ikke kærlige ord, der lader skadelig behandling være uberørt.

Kolossenserbrevet 4,7–9 · Filemonbrevet 1,17–21

Bibelhenvisninger

Filemonbrevet 1,10–19 · Filemonbrevet 1,15–21 · Kolossenserbrevet 4,7–9 · Filemonbrevet 1,17–21

Kilder

- The Pauline letters

Romans through Philemon; passage references are supplied in each section.

Epafroditus: opofrende tjeneste og en hæderfuld hjemkomst

Epafroditus bragte filippernes støtte til Paulus og var tæt på at dø under sin tjeneste. Paulus sender ham tilbage med en offentlig anbefaling. Han er en anden person end Epafras, den medarbejder, der forbindes med Kolossæ.

Et fællesskabs gave i et menneskes hænder

Filipperbrevet omtaler Epafroditus som menighedens udsending, der skulle hjælpe Paulus i hans nød. Han bringer deres gave, så brevets økonomiske fællesskab får et menneskeligt ansigt. Paulus omtaler ham som bror, medarbejder og medkæmper. Disse betegnelser ærer en helhjertet tjeneste uden at give en officiel biografi, en familiebaggrund eller en nøjagtig rejserækkefølge ud over det, brevet oplyser.

Filipperbrevet 2,25 · Filipperbrevet 4,14–18

Sygdom er ikke nederlag

Epafroditus bliver alvorligt syg og er bekymret, fordi filipperne har hørt om det. Paulus taler om Guds barmhjertighed, da han kommer sig, og erkender den sorg, hans død ville have bragt. Afsnittet gør hverken sygdom til en skam eller behandler en medarbejder som undværlig. Det giver plads til sårbarhed, omsorg på afstand, taknemmelighed over helbredelse og tjenestens reelle følelsesmæssige omkostninger.

Filipperbrevet 2,26–28

En hjemkomst præget af ære

Paulus beder menigheden tage glad imod ham og ære folk som ham. At han vender hjem, betyder ikke, at hans opgave slog fejl. Eksemplet følger efter kapitlets skildring af, hvordan Kristus gav sig selv hen, og af Timotheus' omsorg for andre. Det indbyder fællesskaber til at værdsætte stille, opofrende arbejde og til at drage omsorg for medarbejdere, der vender hjem. Undgå at forveksle ham med Epafras eller at tilskrive ham oplevelser, der fortælles om den anden medarbejder.

Filipperbrevet 2,5–11 · Filipperbrevet 2,29–30 · Kolossenserbrevet 1,7

Bibelhenvisninger

Filipperbrevet 2,25 · Filipperbrevet 4,14–18 · Filipperbrevet 2,26–28 · Filipperbrevet 2,5–11 · Filipperbrevet 2,29–30 · Kolossenserbrevet 1,7

Kilder

- The Pauline letters

Romans through Philemon; passage references are supplied in each section.

Junia: en æret troende og en omdiskuteret betegnelse

Paulus ærer Junia og Andronikos som medfanger, der var i Kristus før ham. Junia anses almindeligvis for at være en kvinde. Forskerne er uenige om, hvorvidt Paulus regner de to blandt apostlene eller beskriver dem som velkendte for apostlene.

Hvad hilsenen giver os

Romerbrevet 16,7 placerer Junia og Andronikos i det tidlige kristne netværk og mindes deres lidelser. Når Paulus bruger slægtskabssprog, kan det betegne dem som jøder ligesom ham selv snarere end som nær familie. Verset siger ikke, at de var ægtefæller, fortæller ikke om deres fangenskab og angiver ikke, hvornår de kom til tro. En kort hilsen kan vise reel betydning uden at bære en fuldstændig rekonstrueret biografi.

Romerbrevet 16,7

To læsninger af udtrykket

Linda Belleville argumenterer ud fra græsk sprogbrug og receptionshistorie for, at udtrykket regner Junia og Andronikos blandt fremtrædende apostle. Michael Burer og Daniel Wallace forsvarer i stedet den læsning, at de var anerkendt af apostlene. Det spørgsmål er adskilt fra spørgsmålet om, hvorvidt Junia var en kvinde. Vælger man den inkluderende læsning, kræver også rækkevidden af ordet apostel en drøftelse; verset gør hende ikke til en af de tolv.

Romerbrevet 16,7

Ære uden at påstå mere, end teksten siger

Kristne, der diskuterer tjenester og embeder, bør gengive disse argumenter nøjagtigt i stedet for at skrive Junia ud af historien eller behandle dette ene vers som en fuldstændig kirkeforfatning. Det, der står klart, er Paulus' offentlige respekt for troende, hvis troskab mod Kristus gik forud for hans egen og indebar lidelse. At huske sådanne mennesker korrigerer indtrykket af, at missionen kun bestod af dens mest berømte mandlige skikkelser.

Romerbrevet 16,7 · Romerbrevet 16,1–16

Bibelhenvisninger

Romerbrevet 16,7 · Romerbrevet 16,1–16

Kilder

- The Pauline letters

Romans through Philemon; passage references are supplied in each section.

- Junia and the apostles: the inclusive reading

Linda Belleville, "A Re-examination of Romans 16.7 in Light of Primary Source Materials," *New Testament Studies* 51 (2005): 231–249.

- Junia and the apostles: the exclusive reading

Michael H. Burer and Daniel B. Wallace, "Was Junia Really an Apostle? A Re-examination of Rom 16.7," New Testament Studies 47 (2001): 76–91.

Den hentede version virker uden internetforbindelse. Links til eksterne kilder kræver forbindelse.

<https://paulineletters.com/da/explore/resources/pauls-coworkers>

© Pauline Letters · CC BY 4.0 · MIT

Den originale kode i interaktive materialer, du kan hente, er tilgængelig under MIT-licensen. Indhold og illustrationer har deres egne angivne vilkår for genbrug.

► [Vilkår for genbrug](#)